

حفظ قرآن بارویکرتربیتے

مؤلف: خالد بن عبدالکریم اللاحم

مترجم: مجتبیٰ دوروزی

خالد بن عبدالکریم اللاحم
الحفظ التربوی للقرآن و صناعه الانسان، فارسی
حفظ قرآن با رویکرد تربیتی
مؤلف خالد بن عبدالکریم اللاحم؛ مترجم مجتبی دوروزی.
تهران: نشر احسان، ۱۳۹۹. ۱۷۲ ص.
شابک: ۱- ۶۲۳-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸

موضوع: قرآن -- حفظ Qur'an -- Memorizing
قرآن -- تحقیق Qur'an -- Research
ناسه افزوده: دوروزی، مجتبی، ۱۳۵۴ - ، مترجم
رده بندی کنگره: ۸/۸۰ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷۱۵۱
شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۲۶۷۶۳

حفظ قرآن با رویکرد تربیتی
مؤلف خالد بن عبدالکریم اللاحم
مترجم: مجتبی دوروزی
ناشر: نشر احسان
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹
چاپخانه: چاپ مهرا
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان
شابک: ۱- ۶۲۳-۳۴۹-۶۰۰-۹۷۸

تهران: خیابان انقلاب، روبه روی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، شماره ۴۰۶۰.
www.nashrehsan.com

تلفن: ۶۶۹۵۴۴۰۴۰

فهرست

مقدمه ۹

مبحث اول: مفهوم حفظ بارویکرد تربیتی

موضوع اول: تعریف حفظ بارویکرد تربیتی ۱۳
موضوع دوم: قیدهای احترازی این تعریف ۱۴

مبحث دوم: ساختن شدن و پرورش یافتن آدمی

موضوع اول: تعریف ساخته شدن و پرورش یافتن آدمی ۱۷
موضوع دوم: برنامه و روش ساخته شدن آدمی ۱۸
موضوع سوم: رابطه میان ساخته شدن آدمی و شیطان ۲۹
موضوع چهارم: چه کسی اقدام به ساختن آدمی و زندگی می‌کند ۳۱
موضوع پنجم: ساختن آدمی میان حفظ و فهم ۳۳
موضوع ششم: پروژه تمدنی ما ۳۹

مبحث سوم: حفظ الفاظ و کلمات قرآن کریم

موضوع اول: جزئیات شیوه حفظ هفتگی ۴۵
موضوع دوم: آیین‌نامه عام و کلی حفظ هفتگی ۵۰
موضوع سوم: تقسیم‌بندی قرآن براساس سوره‌ها ۵۷
موضوع چهارم: چرا حفظ هفتگی؟ ۶۱
حفظ هفتگی چندین مصلحت را محقق می‌سازد که خلاصه‌ی آن به شرح زیر است: ۶۳

- ۶۴ موضوع پنجم: حفظ هفتگی در دوره‌های فشرده و متمرکز
- ۶۶ یک نکته
- ۶۷ موضوع ششم: حفظ قرآن در مدارس حفظ
- ۶۹ یک نکته
- ۶۹ موضوع هفتم: تدریس انواع قرائت‌ها در مدارس حفظ قرآن

مبحث چهارم: حفظ معانی قرآن کریم

- ۷۵ موضوع اول: ضابطه حفظ معانی
- ۸۱ موضوع دوم: اولویت با کدام یک است: حفظ قرآن یا تدبر در آن؟
- ۸۴ موضوع سوم: تکرار با رویکرد تربیتی

مبحث پنجم: حفظ عمل به قرآن کریم

- ۹۱ مثال اول: بر - الت - خشم و عصبانیت
- ۹۳ مثال دوم: به هنگام گرفتار شدن به بلاها و مصیبت‌ها
- ۹۶ مثال سوم: به هنگام وسوسه‌های شیطان

مبحث ششم: کسیدهای حفظ قرآن کریم

- ۹۹ کلید اول: نیت کن و تصمیم بگی
- ۱۰۰ ابزار اول: کم (چه مقدار؟، چقدر؟)
- ۱۰۲ ابزار دوم: متی (کی؟، چه وقت؟)
- ۱۰۴ ابزار سوم: این [کجا؟]
- ۱۰۴ ابزار چهارم: ماذا [چه؟]
- ۱۰۴ ابزار پنجم: لماذا [چرا؟، به چه دلیل؟]
- ۱۰۵ ابزار ششم: کیف [چگونه؟، چطور؟]
- ۱۰۶ کلید دوم: بازگو کن و بر زبان آور
- ۱۰۷ کلید سوم: توکل کن
- ۱۰۹ کلید چهارم: تمرکز کن

- ۱۱۱ کلید پنجم: دنبال کن
- ۱۱۱ قسم اول: پیگیری، که خود به دو بخش تقسیم می‌شود:
- ۱۱۳ قسم دوم: تشویق و انگیزه بخشیدن
- ۱۱۸ کلید ششم: آسان بگیر
- ۱۲۲ کلید هفتم: عملی کن

مبحث هفتم: کلیدهای ذهن و حافظه

- ۱۲۳ مقدمه
- ۱۳۴ کلید اول: تکرار
- ۱۳۵ کلید دوم: علاقه اشتیاق
- ۱۳۶ کلید سوم: پیوند دادن
- ۱۳۹ ۱- قاعده‌ی چیزهای کلی آسان شود
- ۱۴۰ ۲- قاعده‌ی گزیده سخت
- ۱۴۰ ۳- قاعده‌ی پیوند دادن به حرفی از اسم سورده
- ۱۴۱ ۴- قاعده‌ی پیوند دادن به تجوید
- ۱۴۱ ۵- قاعده‌ی ترتیب
- ۱۴۱ ۶- قاعده‌ی «نیست»
- ۱۴۱ کلید چهارم: تمرکز کردن
- ۱۴۵ کلید پنجم: نیت
- ۱۴۶ کلید ششم: بلند کردن و آشکار کردن صدا و نیکو گردانیدن آن
- ۱۴۷ کلید هفتم: درنگ کردن و عدم شتابزدگی
- ۱۴۸ کلید هشتم: داشتن یقین و گمان نیک به خداوند
- ۱۴۸ کلید نهم: عمل مداوم هرچند اندک باشد
- ۱۴۹ کلید دهم: رعایت ترتیب
- ۱۵۱ کلید یازدهم: به چالش کشاندن
- ۱۵۱ کلید دوازدهم: نوشتن

- ۱۵۲ کلید سیزدهم: اعلام کردن و بیان نمودن برای دیگران و تلاوت کردن
- ۱۵۳ کلید چهاردهم: به تصویر کشیدن و صورت دادن
- ۱۵۴ کلید پانزدهم: گفت و شنود و مباحثه
- ۱۵۵ کلید شانزدهم: خوابیدن
- ۱۵۶ کلید هفدهم: نفس کشیدن
- ۱۵۷ کلید هجدهم: تصمیم گیری
- ۱۵۸ کلید نوزدهم: درک و دریافت
- ۱۵۹ کلید بیستم: شتاب کردن و پیش دستی نمودن [اقدام زودهنگام]
- ۱۶۰ کلید بیست و یک: تقسیم بندی کردن
- ۱۶۱ کلید بیست و دوم: مکان (فاقد صدا و تصویر)
- ۱۶۱ کلید بیست و سوم: خلاصه برداری
- ۱۶۲ کلید بیست و چهارم: وقت و زمان
- ۱۶۳ کلید بیست و پنجم: برکت سرمایه زبانی
- ۱۶۵ کلید بیست و ششم: کمک زیاد خداوند متعال
- ۱۶۶ کلید بیست و هفتم: پناه بستن به خداوند متعال
- ۱۶۸ کلید بیست و هشتم: درس پس دادن، نتواندن
- ۱۶۹ کلید بیست و نهم: نشاط بدن
- ۱۷۰ کلید سی ام: روزه
- ۱۷۰ کلید سی و یکم: تمرین و پرورش دادن

مقدمه

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ حَمْدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا
وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا أَمَّا بَعْدُ

این نوشتار توضیحاتی در خصوص مسأله‌ای است که نیاز این امت بدان شدت پیدا کرده است، به خصوص آن که دچار بی‌وفایی، زبونی گشته و دشمنان آن را خوار و کوچک شمرده‌اند، و به بیماری‌های گوناگون مبتلا شده، و فتنه‌ها آن را درنور دیده‌اند.

بی‌شک کوتاهی و بی‌توجهی در پرداختن به این مسأله، روزه ورود عیب و ایراد بر این امت گشته، و شکافی است که توطئه‌گران ریزنگ‌بانان - پس از آن که به دیده‌بانی پرداخته و مترصد فرصت بوده‌اند - از راه آن به سنگ‌ها و دژهای مان نفوذ کرده‌اند.

موضوع این مسأله همان ابزار و وسیله‌ای است که اولین دولت اسلام با آن بنا گردید، و مسلمانان با آن می‌توانند دولت‌های قوی و قدرتمند در هر مکانی در این هستی را که می‌خواهند برپا نمایند، و آن «حفظ قرآن کریم با رویکرد تربیتی» است، من در آنچه می‌گویم شاعری نیستم که در دریای رؤیاها غوطه‌ور شده یا واعظی که در آسمان آرزوها به پرواز درمی‌آید، بلکه در برابرم پرونده‌ای

قطر از تجربه‌های عملی مدون با صحت و درستی هر چه تمام‌تر قرار دارد، و پیش از همه‌ی این‌ها در برابر علم یقینی و وعده‌ای مستحکم از سوی کسی که این هستی را آفریده وجود دارد، کسی که صبح و شام کارها و امور این هستی را تدبیر می‌کند، خداوند سبحانی که هر زمان به کاری مشغول است، و این وعده‌ای صریح است که هیچ تأویل و بگومگویی را نمی‌پذیرد، خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا مَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (نور، ۵۵)

«خدا به کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، وعده داده است که حتماً آنان را در این سرزمین جانشین [خود] قرار دهد؛ همان‌گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند جانشین [خود] قرار داد، و آن دینی را که بر ایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند، و بیم‌شان را به ایمنی مبدل کند [تا] مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند، و هر کس پس از آن به کفر گراید؛ آنانند که نافرمانند.»

این وعده از آن هیچ‌کس نیست بلکه فقط از آن کسانی است که «ایمان آورده‌اند و کارهای شایسته کرده‌اند»، و آیا چنین کسی نباید که متصف شدن به صفت «ایمان آورده‌اند و کارهای شایسته کرده‌اند» با رؤیاهای و آرزوهای محقق می‌شود یا راه رسیدن به آن جدیت و تلاش و کار و عمل است، و «با حفظ قرآن با رویکرد تربیتی» عملی شده و تحقق می‌یابد، و این راه سریع و قدرتمند برای کسب صفت «ایمان آورده‌اند و کارهای شایسته کرده‌اند»

است، و این مبلغی است که هر آن کس آن را بپردازد در سطح فردی یا جامعه انسانی به عزت و شکوه و تثبیت و قدرت و اعتبار دست می‌یابد. خواهر و برادر مسلمانم به خاطر شرح و توضیح این مسأله - هر کجا که هستی - این صفحات که نامش را «حفظ قرآن با رویکرد تربیتی و پرورش یافتن آدمی» نهاده‌ام را در برابرت قرار داده‌ام.

این کتاب در امتداد کتاب «کلیدهای تدبیر در قرآن و موفقیت در زندگی» به حساب می‌آید و حلقه‌ای از این زنجیره است که برای هر زن و مرد مسلمانی چگونگی تحت‌تأثیر شدن به موفقیت همه جانبه در زندگی دنیا و آخرت از راه قرآن و سنت را روش‌مند ساخته و تبیین می‌کند راهی که روندگان آن در این زمانه اندک‌اند چرا که برخلاف از مردم مات و مبهوت راه‌حل‌های خارجی و وارداتی شده، و گروهی دیگر با رنج و احترام و بزرگداشت قائل شدن برای قرآن و از ترس ارتکاب خطا و اشتباه، از بیمودن این راه می‌ترسند و این به سبب قصور و ناتوانی در شناختن این راه و چگونگی حرکت در آن است.

از خداوند رحمان و رحیم می‌طلبم که ما را به راه راست هدایت کرده، و توفیق مان دهد که حق را بیان کنیم چرا که شکر برای پاسخ دهنده است، و او آگاه و داناست، و صلی الله وسلم علی نبینا محمد و علی اله و صحبه.

خالد بن عبدالعزیز اللاحم

استادیار بخش قرآن و عارم قادی

در دانشگاه اسلامی امام محمد بن سعود